

EDITORIAL

Cuvinte neînsemnate despre români și despre justiție

*dr. Silviu Gabriel Barbu,
judecător,
Curtea de Apel Brașov*

Absolutizând forța Justiției, romanii lui Cezar și Justinian spuneau:

Fiat justitia pereat mundus!

„De-ar fi să piară lumea, Justiția să triumfe” spunem noi azi pătrunși de un fior dat de semnificația categorică, capitală a cuvintelor.

Însă nu pot să nu mă întreb: a cui Justiție să triumfe, respectiv, în contrapartidă, a cui lume să piară?

„La 20 de ani după schimbarea regimului comunist se pare că suntem într-o fundătură destul de adâncă, iar pentru dezvoltare și democratizare reală soluțiile par a fi mari necunoscute.

Se pare ca, până acum, s-au irosit două decenii cu țara condusă, în realitate, mai din umbră, mai fățiș, cel mai frecvent de oameni din fosta Securitate și de vârfurile eșaloanelor doi și trei ale fostului partid comunist (P.C.R.), înconjurată de o camarilă economică, ce au pus repede, după 22 Decembrie 1989, stăpânire pe patrimoniul fostului stat comunist și s-au îmbogățit direct ori prin interpuși. Aceștia sunt oameni care evident că au trăit bine permanent, nu au suferit

vreodată de foame ori de frica zilei de mâine, sunt oameni care nu au fost răcordați nicio dată în mod real la nivelul de suferință al poporului român. Pot fi caracterizați

doar ca fiind oamenii momentului, au profitat de conjunctură și „și-au făcut plinul”, iar acum se întorc la popor cu silă, numai în perioadele electorale, când foametea populației inocente, credule, se mai liniștește machiavelic cu pachete de făină, ulei, zahăr, ceva haine sau câte 50-100 de lei la salariu ori la pensie (acolo unde există și acces la decizia politico-legislativă), după modelul dictatorului Ceaușescu. Cu toate acestea, disperarea după putere și bani e mereu aceeași, deși buzunarele și conturile lor par pline de multă vreme.” Așa ar putea suna un pasaj dintr-un articol de ziar, scris de

un ziarist care ar promova construirea unei noi generații de oameni ai vieții publice din România, care să preia absolut toate frâiele statale de la vechea generație.

Așa par lucrurile în țara aceasta când privești la televizor, când citești ziarele, când ascuți radioul, când auzi discursurile politice, explicațiile analiștilor și ale experților de tot felul! Observăm cu ușurință că aruncă jenant vina de la unii la alții, își ascund fie neputința, incompetența, fie lipsa de onestitate în spatele unor discursuri și promisiuni demagogice, sperând la o continuă credibilitate publică și, finalmente, la votul popular salvator.

Să îi credem, să nu îi credem, să ne mai gândim la discursurile și promisiunile lor? Sau să ne gândim la ei așa cum își imagina Churchill slăbiciunile oamenilor puternici? Sunt demagogi și ipocriți în spațiul public românesc de vârf tot atât de mulți ca în Franța, ca în Germania? Sau sunt mai mulți, prea mulți, atât de mulți încât viața publică este sufocată de stilul demagogilor, de viața impusă de ei, de ipocrizia regulilor pe care aceștia le-au stabilit?!

Farisei sunt, însă, peste tot, inclusiv în rândul autorității judecătorești, fie că sunt ei judecători sau procurori, ori responsabili din diverse instituții afiliate în mod tradițional Justiției. Justiția nu prea poate să meargă bine atâta vreme cât politicienii o vor presa agresiv și îi vor tot modifica în mod aberant parametrii legali de funcționare (se fac modificări chiar și atunci când nu este deloc nevoie). Probabil că Justiția nu va merge bine câtă vreme mentalitatea judecătorilor nu se va stabili, matura, așeza pe viziunea în profunzime asupra acestui tip de muncă (de serviciu public), pe calitatea izvorâtă din

cunoaștere, din experiență bătătorită, din înțelegerea resorturilor reale ale vieții care generează faptul judiciar.

Probabil că, din nefericire, corpul profesional al magistraților va susține, chiar fără să vrea, impresia de stat polițienesc ce se proiectează uneori în media, iar această imagine va persista atâta vreme cât unii procurori (dar și mulți polițiști) își instrumentează dosarele și la televizor, probabil pentru a se asigura de „linșajul” acuzaților și - de ce nu?! - pentru a genera teama judecătorilor de a pronunța cumva altă soluție decât condamnarea. E un stil de lucru din contemporaneitatea noastră, oare? Se poate susține că așa ceva nu se întâmplă? Probabil e doar un vis urât, nu are corespondent în realitate! Dacă privim lucid lucrurile, multora ne-ar placea să credem că așa ceva nu se întâmplă niciodată, știind că astfel de situații ies din sfera normalității (jurisprudența CEDO dă mereu semnale de alarmă pe tema aceasta). E adevărat că avem marele dezavantaj al „justiției televizate”, demers cu priză la publicul larg, care creează, însă, presiune teribilă pentru judecător, dar și pentru procuror, iar cel anchetat/ judecat (sau partea mediatizată, din dosarele extrapenale) este plasat în postura de cobai, pe care se experimentează metode „revoluționare”, spre deliciul telespectatorilor așezați la televizor ca în tribunele arenelor romane la luptele de gladiatori... Iar palma telespectatorului ar trebui musai îndreptată cu degetul mare în jos, în semn de opțiune pentru condamnare la sancțiunea capitală! Oricum suntem „legitimați” în sensul acesta de orginea noastră latină/ romană, nu-i așa? Ce frumos sună! Ce frumos s-ar vedea într-o imagine sincron (să ne imaginăm, măcar) cu toți

telespectatorii, dirijați de Catani „made in România”, făcând acest semn de pedeapsă capitală pentru „gladiatorul” acuzat, iar plutonul de execuție, gata pregătit, executând foc de voie asupra nefericitului! Sublim, emoționant, cu furnicături de emoție! După care, telespectatorul obosit de atâta suspans, își curăță puțin conștiința încărcată de confuzia cu Bunul Dumnezeu (Biserica e pe primul loc în sondaje la încrederea publică, pe ea trebuie să mizăm cel mai serios, nu are rost, e derizoriu chiar, să mai pomenim aici de confuzia cu judecătorul muritor de rând, pentru că judecătorul iese din schema justiției de televizor), dând peste cap o dușcă zdravană de „alcool mitilic”... sau o bere ori chiar un șpriț de vară, important e să se răcorească după așa o grozăvie la care a fost unul dintre milioanele de actori, chiar decidenți! Evident că, fiind în pielea lui, nu poți decât să ai un sentiment de împlinire, de datorie dusă la bun sfârșit (sau rău sfârșit, ar zice vreun hâtru), să fii mulțumit de episod și vei aștepta cu înfrigurare următorul episod.

Se poate afirma foarte convingător că, uneori, timpurile pot impune astfel de soluții extreme, la limita de jos a democrației sau chiar în afara ei, iar instituțiile judiciare și cele conexe acestora („de represiune”, să le numim) ar trebui „să calce pe cadavre” și să facă pași de cotitură în comportamentul public pe vreo temă foarte sensibilă (cum ar fi tema corupției în România, care impune deocamdată să existe „procesele televizate” sau măcar televizarea unor faze ale acestora, în scopul de a diminua simțitor, prin orice mijloace, rezistența corupției), indiferent cât de morale/ imorale, democratice/nedemocratice sunt aceste demersuri parajudiciare. Și, în mod

sigur, la un sondaj de opinie, o majoritate covârșitoare a celor intervievați va susține efervescent existența „proceselor televizate”, punând la zid pe aceia care sunt de părere contrară. Aceștia din urmă se pare că sunt puțini și izolați, poate chiar paralizați de frica de a nu intra și ei în morișca de tipul „Revoluției franceze din 1789” unde întâi cădeau capetele dușmanilor poporului în numele idealurilor revoluționare, și abia apoi se verificau identitatea și faptele celui executat (experiența judiciară a unui magistrat de la Târgu Mureș, hărțuit ani de zile într-un proces penal machiavelic declanșat și mediatizat agresiv, este emblematică în sensul acesta și arată aspectul grotesc al unui sistem judiciar cu adânci și grave forme de control politic sau obediență politico-economică și metode securiste/ totalitare de a face investigații).

Demn de o civilizație avansată, apropiată semnificativ de Divinitate, nu-i așa?! La americani, publicitatea proceselor constă în niște portrete în creion... și cam asta este tot ce e public de prin sălile de judecată, spre disperarea consumatorilor de media. Oare, sunt ei așa de sperați după astfel de senzațional? Asta se întâmplă pretutindeni, dar se pare că România are resurse suplimentare în domeniul acesta și aduce inovații care sigur îi fac invidioși pe politicienii și jurnaliștii americani, francezi, britanici, germani etc. Oare ar fi bună sau rea adoptarea unei legi care să reglementeze cât mai clar astfel de problematici ale publicității exagerate din activitatea judiciară?

Revenind la lege, dar din altă perspectivă, se poate observa că legea ce se aplică superficial, mecanic, formularistic, cum se face acum în foarte multe situații, seamănă cu acele

tratamente medicale aplicate prin telefon, fără ca medicul să vadă pacientul sau fără să îi fi făcut analizele medicale necesare, ci numai după niște standardizări scrise prin manualele de facultate, unde profesorii au sintetizat materia pentru ca studenții să învețe mai ușor, să poată promova examenele. În stagiile E.J.T.N. derulate la noi, unii colegi vest-europeni au remarcat că justiția românească, cu excepțiile de rigoare, desigur, arată ca o școală imensă, în care toata lumea învață asiduu, de regulă pentru avansări (generând o competiție furibundă), dar și pentru a astâmpăra o firească sete de cunoaștere științifică. Într-un astfel de cadru școlar, în care cunoștințele de tipul celor predate în facultate ori în INM sunt omniprezente pe buzele celor care lucrează acolo (fiind, însă, cam frecvent singurele lor argumente), se poate întâmpla ca „obiectul muncii”-justițiabilul și povestea lui (de regulă una care îndeamnă la compasiune, înțelegere sau măcar atenție sporită în instrumentare) - este uitat sau ignorat, pentru că, în definitiv, acesta nu reprezintă altceva decât un număr de dosar, unde se contabilizează niște cifre și niște cuvinte-cheie, ce reprezintă un fel de „Tatăl nostru” judiciar („indici de casare, procesul echitabil, termenul rezonabil și jurisprudența X,Y,W”)... e suficient a-l recita mecanic și ți-ai asigurat bunăvoința „Divinității”.

De câțiva ani (inclusiv foarte recent, în cursul anului 2011), judecători și procurori din Vest (SUA, Franta, UK, Olanda, Suedia, Italia, Germania, Austria ar fi câteva exemple) mi-au împărtășit în discuții amicale păreri despre justiția românească aflată pentru ei în proces de evoluție și de maturizare (proces ce nu se mai încheie, pentru că tot este reluat prin

fel de fel de transformări, fie ele necesare sau inutile). În mod cert discuții amicale, sincere s-au purtat între mulți alți magistrați români și omologi din Europa Occidentală, SUA sau Canada, astfel că multor români le este cunoscut modul de gândire real al colegilor din Occident despre noi. Și nu prea sunt de fală pentru noi acele păreri sincere! Dimpotrivă! Evident că sunt și multe cuvinte de laudă, mai ales pentru prietenia de care românii sunt capabili, pentru capacitatea noastră de a fi poligloți, pentru sinceritatea afișată ca atitudine permanentă, pentru informatizarea sistemului, pentru utilizarea jurisprudenței CEDO, CJUE, pentru efortul supraomenesc de a soluționa cantități așa de mari de dosare (ați văzut ce puține au pe rol într-o ședință de exemplu nemții, vreo 4-5 dosare cel mult?!) etc.

Unii care au avut mai multe contacte cu România spuneau că sistemul nostru politic și cel judiciar mustesc de orgolii, de frustrări personale, de prejudecăți și autosuficiența multor politicieni și magistrați, inclusiv la politicienii apropiați justiției prin funcțiile deținute, iar alții spuneau că sistemul nostru judiciar pare a fi un imens adolescent care se comportă exact așa cum îi este vârsta (imatur, lipsit adesea de coerență, mofturos și grăbit în tot ce face), însă având marele avantaj al inocenței, onestității. Astea sunt/ erau unele dintre opiniile lor despre noi, însă nu știu dacă acesta este și adevărul obiectiv. Nu știu dacă occidentalii au o imagine corectă despre sistemul nostru. Nici nu mi-am propus să descopăr acest adevăr obiectiv acum ori să fac vreo afirmație categorică într-un sens sau altul aici, ci doar să expun percepția colegilor de prin țări având democrații cu adevărat avansate, democrații

tradiționale, mizând pe faptul că sunt percepții pe care acei colegi străini ni le-au expus în discuții libere, dincolo de formalism și diplomație, în întâlniri amicale rânduite, de obicei, după întâlniri oficiale (stagii, conferințe, seminarii etc.).

Oricum, măcar și-au dat și ei seama că dintre autoritățile statului, sistemul judiciar este cea mai curată instituție publică din România și cu performanțe cu adevărat notabile, cu cel mai motivat și mai profesionist personal. Mai trebuie lucrat la maturizare, dar asta vine cu timpul, de la Bunul Dumnezeu cumva, numai să nu intervină blazarea între timp! Și timpul acesta, al maturității corpului profesional al magistraților, se apropie tot mai repede, media de vârstă și de vechime din sistem fiind tot mai echilibrată, potrivită pentru exercitarea funcției de magistrat la parametrii performanței maxime.

Istoria a demonstrat adesea că mulți oameni cu sufletul curat s-au pierdut în labirinturile puterii (justiția dă putere orbitoare în conștiința magistratului de regulă, foarte tânăr în sistemul judiciar românesc, care se trezește că poate dispune de soarta oamenilor care-i sunt egali, deși până ieri era fie „un muritor de foame”, fie „tremura” de frica polițistului sectorist din campus, ori era plin de datorii la un amic de la o facultate de inginerie, amic pe care acum gândește că trebuie să îl ignore, din cauza funcției „impresionante” de magistrat) devenind treptat niște monștri groaznici. Ironia sorții în cazul unui popor inocent și greu încercat a făcut ca unele „creații” emblematice din regimul securisto-comunist să conducă în plină democrație, evident cu metode „retro”, instituții cheie destinate asanării juridico-morale a societății sau destinate pur și simplu ieșirii poporului

la limanul democrației reale și al bunăstării. Tânărul „torționar” al anilor 50’ (așa cum îl denumește istoria acum), devenit militant comunist de nădejde prin selecția făcută de potențării și profitorii vremurilor, provenea din rândul oamenilor onești și curați la suflet, de obicei din familie săracă având gustul amar specific celor exploatați de către bogații anilor dinainte. Peste decenii, acești tineri „torționari” de nădejde au ajuns paria în istoria României și unii dintre ei chiar au fost condamnați pentru diverse infracțiuni legate de serviciu (foști gardieni din diferite închisori comuniste, de exemplu), în realitate pentru faptul că la vremea tinereții lor au crezut că e bine să fie cât mai aspri cu „dușmanii poporului”, adică cu alți cetățeni români pentru care timpurile anilor ’50 nu au fost la fel de norocoase, sancționându-le dur apartenența la altă categorie socială ori politică. Alții, însă, deși au servit consistent regimul comunist de represiune, prin „miraculoase transformări” servesc cu „abnegație” democrația post-revoluționară și unii chiar au devenit paradoxale exemple de anticomunism și bastioane de luptă împotriva fostei Securități!!! Se pare că România este țara propice pentru zbenuguiala cameleonilor iscușiți!!!

Găsește tu, cititorule, exemplele din lumea reală! Poate că nu există astfel de exemple în realitatea obiectivă, în lumea noastră de-a dreptul edenică, o lume de vis în care trăim ca în sânul lui Avraam... rândurile de mai sus sunt fabulații care nici măcar nu au vreun haz!

Noi, românii, se pare că avem un excepțional spirit reformator și inovator, cu viziuni mesianice asupra lumii în general, politicii și justiției în mod

particular, găsim dintre cele mai bune soluții, emitem dintre cele mai bune idei; putem face „întregul Olimp” să crape de invidie în privința înțelepciunii de care dăm dovadă! De aceea, soluțiile românești „din orice domeniu”, inclusiv cele din justiție, sunt infailibile și au vocație la eternitate, precum celebrele dictoane lăsate de (juriștii) romani posterității!

Jus est ars boni et aequitas, așa spune pentru a îndulci discursul,

oarecum în opoziție cu duritatea ce o reflectă dictonul din debutul expunerii, însă în România (nu numai în cea contemporană, din fericire pentru orgoliul nostru, al celor de azi) pare mai potrivit să spunem altceva: ***Vae victis!***

Indiferent cât de mari le sunt greutatețile, românii obișnuiesc să spună cu o candoare inegalabilă, probabil datorită spiritului poetic și mai optimist, că „speranța moare ultima!”